

Flygtninge i Danmark

Dansk Lokalhistorisk Forenings årsmøde og generalforsamling
på Koncepthotel i Oksbøl, 4.-6. april 2025

Både under og efter anden verdenskrig har Danmark i perioder taget imod fremmede og flygtninge – gennem de seneste årtier fra fjernere lande og med mere fremmedartede kulturer. På Dansk Lokalhistorisk Forenings årsmøde vil vi i år sætte fokus på flygtninge i Danmark med hovedvægt på perioden omkring anden verdenskrig, hvor vi i første omgang tog imod en del jøder, der flygtede fra Nazityskland, men som måtte flygte videre til Sverige. Da Den Røde Hær i slutningen af krigen nærmede sig Tyskland østfra, blev et stort antal mennesker drevet på flugt. Mange af dem havnede i Danmark, hvor de blev indkvarteret i flygtningelejre flere steder. I løbet af lørdagen vil vi på Museum Flugt opleve andre flygtningegrupper. Mange husker sikkert de ungarske flygtninge i 1956, eller hvad med de mange flygtninge f.eks. fra Vietnam? Hvert eneste menneske har en historie, og vi vil på museet høre flere af dem.

For at det hele ikke skal blive for tungt og trist, har vi fået Kåre Johansen til at komme lørdag aften for at fortælle løgnehistorier.

Det er vores håb i DLF's styrelse, at mange af vore medlemsforeninger vil sende repræsentanter til årsmødet. Her er der gode muligheder for at mødes med andre, skabe gode kontakter og udveksle ideer til det daglige arbejde i foreningerne.

Vi vil gerne opfordre til, at man tager eksemplarer af egne blade og bøger med til inspiration/foræring/salg.

Transport af tyske flygtninge fra lejrene i København til de tre lejre i Frederikshavn. Flygtningene ankom med DFDS Cimbria til Kulkajen i Frederikshavn. Foto: FOTO-Christensen, som var fotograf, løjtnant af reserven og danske leder af flygtningelejren på havnen i Frederikshavn.



Årsmøde og generalforsamling 2025

PROGRAM

Fredag den 4. april

- 15.00 Indkvartering
- 16.00 Velkomst
- 16.30 De danske jøder og jødiske flygtninge i Danmark 1938-45
v/ Janus Møller Jensen
- 18.00 Middag
- 19.30 Fremmedlovgivning og flygtninge
v/ Jørgen Mikkelsen
- 21.00 Aftenhygge

Lørdag den 5. april

- 08.00 Morgenmad
- 09.00 Besøg på Museum Flugt
Mellem nazisme og demokrati.
Undervisning til tyske flygtninge i Danmark 1945-49
v/ John V. Jensen
Frokost
- 14.30 Flygtningelejren Sølund – de tyske flygtninge i Skanderborg 1945-1946
v/ Martin Philipsen Mølgård
- 15.45 Kaffe
- 16.00 Dansk Lokalhistorisk Forening afholder generalforsamling
- 19.00 Festmiddag
- 20.30 Løgnehistorie
v/ Kåre Johannessen

Søndag den 6. april

- 08.00 Morgenmad
- 09.00 Hverdagen i en tysk flygtningelejr i Vendsyssel
v/ Erik S. Christensen
- 10.15 Kaffe
- 10.30 Frihedens hav – flugten over Østersøen!
v/ Peer Henrik Hansen
- 12.00 Farvel og på gensyn – samt frokost
- 13.00 Afrejse

Det var et trist syn at se de mange tyske flygtninge bag pigtrådshegn ved badmintonhallen på Gladsaxe Stadion, hvor de var interneret fra 29. november 1945 til august 1946. Foto: Fritz Bornkessel, Gladsaxe Byarkiv.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Fredag kl. 16:30

De danske jøder og jødiske flygtninge i Danmark 1938-1945

Direktør for Dansk Jødisk Museum Janus Møller Jensen

De danske jøders skæbne under anden verdenskrig er på mange måder historien om et lys i Holocausts mørke. Langt de fleste danske jøder overlevede holocaust, men det var ikke uden konsekvenser, og historien har også skyggesider.

I 1930'erne førte Danmark en meget restriktiv flygtningepolitik over for jødiske flygtninge fra Nazityskland. De relativt få flygtninge, der på forskellige programmer kom til Dan-

mark, skulle forlade landet igen. De udgjorde en særlig udsat gruppe blandt de danske jøder under jødeaktionen i oktober 1943. Knap 500 danske jøder blev taget og deporteret til Theresienstadt.

Foredraget vil med udgangspunkt i den nyeste forskning og historieskrivning genbesøge historien om de danske jøders flugt i oktober 1943, opholdet i Sverige og hjemkomsten i 1945.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Fredag kl. 19:30

Fremmedlovgivning og flygtninge

Arkivar og seniorforsker Jørgen Mikkelsen

Danmarks første fremmedlov blev udstedt i 1875. Den blev revideret adskillige gange, men først udskiftet i 1952. Foredraget indeholder en præsentation af de tanker, der lå bag loven og nogle af de rigsdagsdrøftelser, der gik forud for lovændringerne i 1920'erne og 30'erne. I forlængelse af dette omtales nogle af de flygtningegrupper, der kom til Danmark i mellemkrigsårene og har sat sig spor i Rigsarkivets lange række af udlændinge-protokoller og -sager.

Sudeterflygtningene adskilte sig fra de fleste andre flygtninge ved at være håndplukket af de danske myndigheder, som påtog sig at modtage 150 af dem sidst i 1930'erne. Her er et identifikationsdokument for en af disse czeko-slovakiske familier.

Efternavn	} Gittner	
Nom de famille		
Familiennavn	} Andreas (Ondrej)	
Fornavn		
Prénoms	} 1902	
Vornamen		
Fødselsaar og -dag	} 1903, 1. Marts, Mars, März	
Date de naissance		
Jahr und Tag der Geburt	} Staab, Böhmen, Bohémie	
Fødested		
Lieu de naissance	} Joseph Gittner	
Geburtsort		
Faderens Navn	} Joseph Gittner	
Nom du père		
Name des Vaters	} Kathrine, f. née, geb. Weiss	
Moderens Navn		
Nom de la mère	} Teresia Gittner	
Name der Mutter		
Ægtefælles Navn	} Teresia Gittner	
Nom de l'époux (l'épouse)		
Name des Ehegatten	} Tjeckisk, czek. - tschechisch	
Nationalitet		
Nationalité	} Maskinarbejder, mécanicien, Maschinearbeiter	
Nationalität		
Stilling	} Staab	
Profession		
Beruf	} Aalborg	
Tidligere Bopæl		
Résidence antérieure	} Aalborg	
Früherer Wohnort		
Nuvarende Bopæl	} Aalborg	
Résidence actuelle		
Gegenwärtiger Aufenthaltsort		
BØRN — ENFANTS — KINDER		
Køn - Sexe - Geschlecht	Alder - Age - Alter	Navn - Nom - Name
} Hunkøn } femm. } weibl.	} 13 Aar, aus } Jahre	} Anna Gittner

Årsmøde og generalforsamling 2025

Lørdag kl. 10:00

Besøg på Museum Flugt i Oksbøl

Det tager knap en halv time at gå til museet og omkring fem minutter i bil. Gåturen anbefales, da der er meget at se på. Blandt andet kommer vi forbi skolen, vis centrale bygninger blev bygget til de tyske flygtningen efter 2. verdenskrig.

Museet er tegnet af den verdensberømte arkitekt Bjarke Ingels og ligger midt i Danmarkshistoriens største flygtningelejr.

Der er meget at se, læse og høre på det spektakulære museum. Her for-

tælles ikke bare historien om de tyske flygtninge, men også om jødiske flygtninge, flygtninge fra Ungarn, Vietnam, Afghanistan og Syrien, der alle får stemmer på museet.

Vi spiser frokost på museet, og der er indlagt et foredrag i de omgivelser, de tyske flygtninge levede under.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Lørdag formiddag på Museum Flugt

Mellem nazisme og demokrati

Undervisning til tyske flygtninge i Danmark 1945-49

Museumsinspektør John V. Jensen

I 1945 var Nazityskland besejret, og krigen var vundet på slagmarken, men regimets løgne og propaganda sad stadig i hovedet på de fleste tyskere. Som naboland havde Danmark mange gode grunde til at interessere sig for den fremtidige udvikling i et nyt Tyskland. På et ganske bestemt punkt fik Danmark en enestående chance for at gøre en forskel, nemlig i undervisningen af de mere end 60.000 flygtningebørn i den skolepligtige alder.

I foredraget skal vi høre, hvordan myndighederne dengang greb opgaven an i forsøget på at *"gøre disse Mennesker til Medarbejdere i et demokratisk Europa"*, som det blev sagt. Det er mange år siden, men emnet er stadig lige aktuelt.

Undervisning og oplysning var led i at vinde freden efter 2. verdenskrig. Her en pige klasse fra en lejr for tyske flygtninge i Aalborg ca. 1947.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Lørdag kl. 14:30

Flygtningelejren Sølund

De tyske flygtninge i Skanderborg 1945-46

Museumsinspektør og arkivleder Martin Philipsen Mølgaard

I slutningen af 2. verdenskrig kom op imod 250.000 tyske flygtninge til Danmark sendt på flugt af Den Røde Hær. De mange østtyske flygtninge kom med skibe først til Sjælland og blev siden fordelt, hvor der var plads på skoler, i sportshaller og forsamlingshuse over hele landet.

Da den tyske værne-magt overgav sig i maj 1945, blev de danske myndigheder ansvarlige for flygtningene, og der blev oprettet interne-ringslejre til dem. Op imod 7 % af flygtningene døde, mens de opholdt sig i Danmark.

Til dette foredrag vil museumsinspektør og arkivar Martin Philipsen Mølgaard fortælle om de tyske flygtninge, som blev indkvarteret ved Skanderborg.

Flygtningelejren Sølund blev oprettet i det tidligere tyske hovedkvarter for det tyske Luftwaffe i Skanderborg Dyrehave.

Her var der i forvejen barakker og afspærring, som nu kunne bruges til at holde de tyske flygtninge interneret fra 1945-46.

Tyske flygtninge ved banegården i Grindsted, 1945. Foto: GrindstedArkivet.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Lørdag kl. 16:00

GENERALFORSAMLING

Der afholdes ordinær generalforsamling ifølge vedtægterne.

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Styrelsens beretning om foreningens virksomhed
3. Forelæggelse af revideret regnskab til godkendelse
4. Fastsættelse af kontingent for det kommende år
5. Forelæggelse af budget for det kommende år
6. Indkomne forslag
7. Valg til styrelsen
På valg er
- Aase Windeballe (modtager genvalg)
- Flemming Bruun (stopper som kasserer)
- Niels Thernøe (modtager ikke genvalg, i stedet opstiller Jørgen Mikkelsen)
8. Valg af 2 suppleanter
På valg er
- Helge Torm (modtager genvalg)
- Ole Koefoed Nielsen (modtager genvalg)
9. Valg af 2 revisorer
På valg er
- Gunhild Olesen Møller (modtager genvalg)
- Lejla Thorslund (modtager ikke genvalg)

10. Valg af revisorsuppleant
På valg er
- Arne Fogt (modtager ikke genvalg).
11. Eventuelt

Forslag, der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal være styrelsen i hænde senest 1. februar.
Se dansklokalhistoriskforening.dk.



Efter generalforsamlingen vil der være erfaringsudveksling mellem foreningerne som input til drøftelse af Dansk Lokalhistorisk Forenings fremtid.

Årsmøde og generalforsamling 2025

Lørdag aften

Løgnehistorie

Privatpraktiserende historiker Kåre Johannesen

Historien består som bekendt af historier – altså af fortællinger. Men nogle gange sejrer fortællelysten over sandheden, og hensynet til drama og spænding betyder, at forrygende eventyr træder i stedet for sandheden.

I foredraget ser vi nærmere på en række eksempler, hvor historiske fortællinger har været så spændende, så medrivende og så fascinerende... at vi simpelthen glemmer, at de er løgn!

Vi skal f.eks. hilse på en pølse-svingende Jernkansler, en kvinde der blev kronet til dronning flere år efter sin død, og en topløs, sabel-svingende fyrstinde! De eneste fællesnævnerne for historierne er, at de er drøngode fortællinger... og

at de altså desværre aldrig har fundet sted, eller i bedste fald er stærkt fordrejede! En munter aften, hvor man samtidig bliver en lille smule klogere på, hvad der er sket (og altså særligt ikke er sket) i fortiden!



Årsmøde og generalforsamling 2025

Søndag kl. 09:00

Hverdagen i en tysk flygtningelejr i Vendsyssel

Fhv. arkivleder ved Kystmuseet, cand.phil. Erik S. Christensen

Den 18-årige Herta Sangels dramatiske flugt fra Østpreussen begyndte i 20 graders frost og høj sne den 20. januar 1945. Under sin dramatiske flugt førte Herta Sangels dagbog. Flugten endte i første omgang i København.

Da den tyske besættelse af Danmark ophørte, stod landet overfor et enormt flygtningeproblem. Herta endte blandt 11.000 andre flygtninge i svenske skovhytter i Knivholtlejren i udkanten af Frederikshavn.

Flygtningene organiserede sig selv og skabte kunstnergrupper, der tog på tourné rundt til andre lejre i Danmark.

Inden hjemsendelsen til den russisk dominerede østtyske zone blev flygtningene med indenrigsministeriets billigelse sindelagskontrolleret af det, der i Østtyskland senere blev til STA-SI.



Tegning udført af en af de tyske flygtninge i Knivholtlejren i udkanten af Frederikshavn.

Årsmøde og generalforsamling 2025

Søndag kl. 10:30

Frihedens hav - flugten over Østersøen!

Koldkrigshistoriker og museumsleder Peer Henrik Hansen

Under den kolde krig valgte et stort antal mennesker at lægge deres hjemland bag sig og søge sikkerhed et andet sted. Det var primært de østeuropæiske lande, som oplevede en stor udvandring.

Østersøen blev en flugtvej, og Danmark blev første mulige mål.

Hvad flygtede de dog fra, og hvad ønskede de at opnå?

Peer Henrik Hansen er koldkrigshistoriker, museumsleder og har siden

1990'erne arbejdet med den kolde krigs skyggesider.



Kajak brugt i flugt fra DDR.



Årsmøde og generalforsamling 2025

Tilmelding og praktiske oplysninger vedrørende årsmøde 2025

- Mødested** KonceptHotel, Strandvejen 1, 6840 Oksbøl
Tlf.: 7527 1110.
- Togforbindelse** Der går tog til Oksbøl St., hvorfra der er ca. 600 m til hotellet.
- Pris** 1.500 kr. for medlemmer (900 kr. for ét døgn),
2.100 kr. for ikke-medlemmer (1.400 kr. for ét døgn).
Deltagelse alene i generalforsamlingen er gratis.
- Tilmelding** Sker skriftlig til foreningens kasserer Flemming Bruun,
flemming.bruun@gmail.com. Ved tilmelding oplyses foreningens navn samt navnene på deltagerne. Anfør ønsket fordeling i enkelt- eller dobbeltværelser.
- Tilmelding er bindende.
- Der kan deltage fire personer fra hver forening. Hvis flere end fire, kan man komme på venteliste. Tilmelding senest 28. februar 2025.
- Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet. Der oprettes om nødvendigt venteliste.
- Betaling** Sker ved overførsel til reg.nr. 2316 kto.nr. 5820 002 021.
Husk at anføre tydelig afsender. Betaling skal ske umiddelbart efter, at tilmeldingen er accepteret, dog senest 7. marts 2025. Ved manglende betaling slettes tilmeldingen.
- Kursusansvarlig** Erik S. Christensen, erik@elvervej.com.
Foredragene afholdes i samarbejde med Sydvestjysk Folkeuniversitet.
- NB!** Ret til ændringer i programmet forbeholdes.